

УДРУЖЕЊЕ ОСОБА
СА ИНВАЛИДИТЕТОМ
БЕОГРАД

Драгослава Срејовића 8а, Београд
Email: udruzenjeosibeograd@gmail.com
Тел: 064/661-86-38

Република Србија
ВЛАДА

Канцеларија за
људска и мањинска
права

ИЗВЕШТАЈ О ТРИБИНИ „Ми са дискриминацијом на НЕ“

која је одржана у просторијама Градске управа Града Београда 8. августа 2017. године.

Трибина је била посвећена истоименом пројекту у организацији Удружења особа са инвалидитетом Београд (УОСИ Београд).

Главни донатор пројекта је Канцеларија за људска и мањинска права.

Град Београд је за потребе скупа уступио салу за трибину у Управи града, Трг Николе Пашића број 6. Дубље учешће Београда у пројекту се огледало у организацији курса информатичких технологија.

Градска општина Звездара је уступила простор за одржавање радионица у Улици Димитрија Туцовића број 83.

ЈКП Београд пут је уступио простор за курсеве информатичких технологија у седишту предузећа, Улица Драгослава Срејовића број 8А.

Савез слепих Србије је подржао пројекат обрадом садржаја и транскрипцијом у Брајево писмо.

Напомињемо да су овај пројекат подржали и: Удружење избеглих и расељених лица Завичај (партнер), Канцеларија за родну равноправност, Национална служба за запошљавање, Канцеларија за сарадњу с цивилним друштвом Владе Републике Србије, Женска парламентарна мрежа, и Градски центар за социјално предузетништво.

Подршку су својим присуством пружили и представници Министарства за рад, запошљавање и социјалну политику, Министарства унутрашњих послова, и бројне организације особа с инвалидитетом, специјализоване установе за социјално старање.

Овом приликом се најтоплије захваљујемо свим партнерима и учесницима у пројекту на њиховом учешћу и несебичној подршци, као и медијима на њиховој подршци.

ТРИБИНА

Главна тема скупа, у чијој су организацији кључну улогу имали: Канцеларија за људска и мањинска права, Град Београд, и канцеларија Повереника за заштиту равноправности, била је **дискриминација особа с инвалидитетом** у запошљавању и друштвеном животу уопште.

Трибина је, кроз изношење примера из живота особа које су искусиле дискриминацију „на својој кожи“, понудила реалистичну слику тешкоћа с којим се суочавају особе с инвалидитетом, док су учесници трибине по позиву пружили увид у могућности и резултате рада својих институција. **Циљ трибине** је био да јавности представи резултате пројекта и да буде јавни позив другим чиниоцима у друштву да у будућности подрже овакве и сличне пројекте.

Циљеви пројекта „Ми са дискриминацијом на НЕ“ су: 1) препознавање дискриминације; 2) оснаживање и заштита од дискриминације; 3) информисање и едуковање јавности о проблемима и могућим решењима у циљу смањивања дискриминације и развоја толеранције у друштву.

Колико је важно да особе с инвалидитетом (ОСИ) учествују у привреди види се на примерима у којима уз мале измене на радном месту, особа с инвалидитетом може да буде једнако продуктивна као и други запослени.

Током трајања пројекта у периоду април-август 2017. године, психолог Вера Кондић је као учесник пројекта одржала девет радионица психосоцијалне подршке. Она је указала на то да је посебно је важно да саме жртве изађу из својеврсног „затвора“ негативних искустава и буду спремне да јавно говоре о постојању проблема.

Град Београд је, у сарадњи с УОСИ Београд и Националном службом за запошљавање, допринео запошљавању већег броја ОСИ, кроз размену информација о стварним потребама и могућностима ангажовања у јавним и приватним предузећима, као и кроз одржавање курсева из информатичких технологија.

Канцеларија за људска и мањинска права позива жртве дискриминације да то обавезно пријаве, и да уочене могућности за унапређење статуса ОСИ предложи њима и народним посланицима. Први корак у борби против дискриминације је њено препознавање, јер она може да буде скривена, па и потпуно несвесна. Присуство у неком предузећу макар и само једне особе с инвалидитетом може да има двоструку улогу: да запослени лакше препознају инвалидност код других и да својим примером као особе које раде с инвалидношћу буду пример другима да треба бити упоран и успети.

Канцеларија Повереника за заштиту равноправности сарадњу с организацијама цивилног друштва види као спону која ће грађанкама и грађанима пружити стварну заштиту људских права. Механизам доношења мишљења с препоруком се показао као изузетно ефикасан, и у 90% случајева доводи до правилног и законитог поступања институције која је кршила

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања оценило је да је трибина „Ми са дискриминацијом на не“ умногоме допринела да надлежне институције чују глас грађана који спадају у теже запошљиве категорије и изађу им у сусрет. Тиме је направљен још један корак напред у борби против дискриминације у нашој земљи, кажу у Министарству и додају да ће пружити свој чврст допринос ефикасној антидискриминационој политици, и у томе очекује „подршку целокупног друштва и невладиних организација“.

Порука пројекта и циљ рада Удружења особа са инвалидитетом Београд је, да би се дискриминација смањила, потребно: 1) да сва места буду доступна свим људима, 2) да сви имају могућност да се школују према својим жељама, 3) да се особе с инвалидитетом запосле и имају редовне приходе и 4) да особе с инвалидитетом имају прилику да се њихов глас чује у јавности и уз подршку медија буду препознате као равноправни чланови друштва.

Председница Удружења особа са инвалидитетом Београд Гордана Пушара нагласила је да УОСИ (<http://www.uosi-beograd.org.rs>) ради на што бржем запошљавању особа с инвалидитетом, спречавању дискриминације, и подучавању својих чланова и јавности да дискриминацију препознају.

Члан Градског већа Драгомир Петронијевић навео је да Град Београд кроз одржавање ИТ курсева, обуке за занате и посредовање у запошљавању, успео да за кратко време помогне запошљавање више од 60 особа с инвалидитетом.

Тања Срећковић из Канцеларије за људска и мањинска права (<http://www.ljudskaprava.gov.rs>), као пример успеха рада ове установа навела је законско омогућавање особама које не могу да се руком потпишу омогући коришћење електронског потписа, што је само један део Стратегије превенције и заштите од дискриминације.

Татјана Јокановић, в.д. помоћнице поверенице за заштиту равноправности (<http://ravnopravnost.gov.rs>) подсетила је да је инвалидитет један од два кључна основа дискриминације. Други је неравноправност жена у друштву, а против овога се у јавности једино може борити уклањањем стереотипа о томе да особе с инвалидитетом нису способне за рад.

Самостална народна посланица Народне Скупштине Републике Србије Дубравка Филиповски је подсетила на улогу парламента у доношењу закона и позвала св жртве дискриминације да представкама и пријавама утичу на рад државних органа. Као успех у борби за равноправност ОСИ је навела стимулацију државе предузећима да запосле особе с инвалидитетом.

НенадАбрамовић из **Удружења избеглих и расељених лица Завичај** (<https://www.facebook.com/zavicaj.info/>) описао је проблеме избеглих из ратова кроз пример жена, које су често остајале самохране мајке. Дискриминацију трпе у земљи порекла, јер се њима брани повратак и признавање раније постојећих (имовинских, личних), стечених (пензија) или нових права; али дискриминација се наставља у избеглиштву у центрима за колективни смештај и признавању права с новостеченим држављанством.

У наставку је дат нешто шири извод из обраћања учесника трибине.

У уводном обраћању учесницима трибине, **председница Удружења особа са инвалидитетом Београд Гордана Пушара** нагласила је да УОСИ (<http://www.uosi-beograd.org.rs>) ужива значајну подршку суорганизатора и донатора, чији су представници позвани да сами представе своје активности у протеклом периоду, као и планове за наредни период. Једно од предузећа која је запослило чак 30 особа је Београд пут, који је уједно и значајан донатор УОСИ Београд, и може да буде пример другим предузећима.

Пројекат „Ми са дискриминацијом на НЕ“ је производ препознавања појаве дискриминације, што је први и најважнији корак у борби против дискриминације. Потребно је да се врата за учешће особа с инвалидитетом (ОСИ) отворе мало више, да жртве дискриминације учествују у пројектима и јавном животу. Поред курсева из информатике, УОСИ је за своје чланове организовало и психолошку радионицу, уметничку радионицу и излет. Ни једна нова зграда не би требало да буде изграђена без приступног дела за особе с инвалидитетом, каже Гордана Пушара, која је и сама доживела дискриминацију као особа с инвалидитетом, и што је био њен лични мотив да кроз деловање УОСИ помогне другима. Она каже да је потребно је и изменити начин како се дефинише категоризација инвалидности у складу с уоченим примерима из праксе, и да би у том поступку учешће особа с инвалидитетом имало двоструку улогу: да лакше препознају инвалидност код других и да својим примером као особе које раде с инвалидиношћу буду пример другима да треба бити упоран и успети.

Члан Градског већа Драгомир Петронијевић подсетио ја на напоре града Београда у оспособљавању објеката за потребе ОСИ. Посебна пажња је усмерена на особе које су теже запошљиве: старије особе, жене, избеглице и друге особе су добиле прилику да се кроз курсеве за информатичке технологије оспособе за рад у савременом окружењу. Успех је забележен и када конкретно 64 жене које су похађале курс цртања су данас запослене. Град директно разговара и с послодавцима и посредује у запошљавању особа, кроз размену информација о потребама за запошљавање. „Ми желимо да свима дамо шансу, радимо са послодавцима, нудимо им раднике и обуку за њих и то је наш начин борбе против баријера и свих облика дискриминације“, наглашава Петронијевић и додаје да се предрасуде могу уклонити образовањем и отвореним разговором са свима у друштву, од ученика до пензионера, који често не схватају да особа с инвалидитетом није у могућности да ради и креће се као остали људи. Више појединости на: http://www.beograd.rs/cir/beoinfo/1738210-tribina-o-borbi-protiv-diskriminacije_2/ .

Тања Срећковић из Канцеларије за људска и мањинска права (<http://www.ljudskaprava.gov.rs>), стручне службе Владе Р. Србије која је један од донатора Удружења, наводи да је према истраживањима највећа дистанца према особама ромске националности, ЛГБТ особама, као и да се у повећаном ризику од дискриминације налазе посебно жене и особе са инвалидитетом; Тражење посла и укључивање на тржиште рада је тешко, али је дискриминација најчешће скривена, посредна и због тога тешко препознатљива. Неретко је дискриминација и несвесна, и последица је незнања и неинформисаности, као и непознавања антидискриминационих прописа. Канцеларија покушава да у сарадњи с јавношћу и медијима разбије предрасуде и стереотипе према осетљивим друштвеним групама, али и да охрабрује пријављивање дискриминације. Пример успеха у односу на законско омогућавање особама са инвалидитетом да лакше остварују своја права је омогућавање коришћења електронског потписа, кретања уз помоћ паса водича, употребе знаковног језика...

Стратегијом превенције и заштите од дискриминације и пратећим Акционим планом је одређена политика Владе у области заштите од дискриминације до 2018. године. Реализација мера и активности из овог Акционог плана је предмет контроле механизма на нивоу Владе, али и у процесу придруживања Србије Европској унији. Остваривање овог Акционог плана је индикатор у Акционом плану за преговарачко поглавље 23: правосуђе и основна права.

Посебни савети за децу, Роме и ОСИ у чијем раду поред високих државних званичника, учествују и организације цивилног друштва, представници локалних самоуправа, независних државних органа, омогућавају да се спровођење усвојених политика координира на свим нивоима власти, а све у циљу омогућавања грађанима да лакше и ефикасније остварују своја права.

Србија је и ичланица 9 међународних уговор о људским правима, које је обавезују да спроводи препоруке тих уговорних тела.. Програмом подситцања запошљавања отворено је у оквиру ИПА 2012 пројекта више од 60 предузећа у којима најчешће раде Ромкиње.

Татјана Јокановић, в.д. помоћнице поверенице за заштиту равноправности (<http://ravnopravnost.gov.rs>) је говорила на тему „Инвалидитет као основа дискриминације“. Подаци канцеларије Повереника заснивају се на пријавама и притужбама грађана говоре да је инвалидитет био један од два кључна основа за дискриминацију, делећи нечасну титулу са женама као особама које трпе дискриминацију: жене, Ромкиње, жене у домском смештају. Стереотип према којем су ОСИ људи који живе само од помоћи других додатно отежава положај таквих особа. Истраживање Канцеларије из 2016. године каже да 2/3 испитаних мисли да друштво треба да више пажње посвети особама с инвалидитетом. Рад, запошљавање и здравство, резултати истраживања: 29% испитаних није могло ни да изабере школу, док у школи трпе увреде, неразумевање и потцењивање; само 17% ОСИ је укључено у тражење посла, а период тражења посла траје преко 11 година. Чак 16% ОСИ трпи непријатне коментаре, преко 23% тврди да услови рада нису прилагођени

њиховим потребама, док један велики број и не жели да одговори на ово питање у страху од даље дискриминације. Више података има на сајту Повереника (<http://ravnopravnost.gov.rs/izvestaj-o-istrazivanju-javnog-mnjenja/>).

Самостална народна посланица Народне Скупштине Републике Србије Дубравка

Филиповски (педагог по струци) је истакла значај видео спота који позива на заустављање дискриминације и подизању свести грађана у борби прорив насиља. Подсећајући на случајеве убистава у центрима за социјални рад у Раковици и на Новом Београду, она је објаснила да дискриминација и насиље над женама и децом представљају обавезу и одговорност друштва у целини. Зато су нам потребне свеобухватне мере и боља координација институција. Посебно је истакла потребу строжих казни за насилнике, веће безбедносне мере, строжију евиденцију насилника, увођење СОС телефона на целој територији Србије, константне облике превенције као и више наставних садржаја у уџбеницима за децу у Предшколским установама и Основним школама. То не значи да ћемо спречити сваки случај али снажним казнама треба да покушамо да дестимулишемо насилнике а осталим мерама да покажемо чвршћу повезаност система и координацију акција. Такође, медији врло често сензационалистички извештавају о насиљу. Имамо и проблем у правосудју због великог броја условних или кратких затворских казни. Због тога је посебно истакла да су наши Закони добри али судови су ти који креирају благу казнену политику. Такође, Закон о спречавању насиља је добра основа за борбу против насиља због примене хитних мера удаљења насилника из стана, али да бисмо заокружили целину потребан је нови Закон о родној равноправности (очекује на јесењем заседању Скупштине), као и строже одредбе у оквиру Закона о кривичном поступку, затим усклађивање породичног и кривичног закона. Од примене Закона о спречавању насиља 1. јуна ове године изречене су 2626 мере од тога 910 мера удаљења из стана и 1716 мера привремене забране. Парламент сваке године разматра извештај Поверенице за равноправност полова и Заштитника грађана и у складу с тим тражи од институција да реагују на уочене неправилности, а сама Скупштина се труди да прихвати све сугестије и одговори на питања дискриминисаних особа. Подстицаји државе у запошљавању жртава насиља као и особа са инвалидитетом су веома важни као облик смањења дискриминације и насиља.

Ненад Абрамовић из Удружења избеглих, расељених лица Завичај (<https://www.facebook.com/zavicaj.info/>) представио је деловање свог удружења кроз примере дискриминације особа, јер од 800 хиљада избеглих, преко 400 хиљада су жене. Улога жене у таквим животним ситуацијама је додатно отежана, док је социјализација у новој средини био и остао проблем. Дискриминација се пре свега, огледа у земљама порекла, јер се њима брани повратак и признавање раније постојећих (имовинских, личних), стечених (пензија) или нових права. У земљи где су избеглице временом постали нови држављани, дискриминација се види на примеру дискриминације жена-бораца којима није признато

право на борачки и инвалидски стаж, или им је укинута када су добиле ново држављанство. Коришћење породичне имовине и укидање пензије је укинута на примеру жене из Книна; дискриминисана су и новорођенчад у колективном смештају. Жене и целе породице су подстанари и по 20 година, то представља угрожавање права на становање. Ромкиње с Косова и Метохије су често предмет трговине људима или дискриминације на радном месту због својег слабог образовања. Удружења избеглица и расељених нису укључена у обликовање закона и пројекте који би били од користи овим особама, упркос протоку од чак 25 година од времена.

Психолог Вера Кондић, као највећи проблем види препознавање дискриминације. Кроз одржаних девет психосоцијалних радионица с особама с инвалидитетом, она је женама она је с учесницама пролазила кроз различите фазе живота и помагала им да се изборе за своју равноправност кроз оснаживање личног наступа и групну подршку. У радионицама су учествовале жене – међу њима и жене из ромске популације, избегле и расељене жене – у старсоној групи 25-50 с територије неколико београдских општина.

Као учесница радионице у пројекту „Ми са дискриминацијом на НЕ“, навела је пример проблема изградње рампе за приступ особама с инвалидитетом, јер особа с којом је водила разговор једноставно не схвата потребу кретања ОСИ да се самостано крећу.

На трибини су три жене, на личном примеру, описале како дискриминација изгледа у стварном животу.

Снежана Усковић је на примеру одбијања да јој упишу дете у средњу стручну школу после водећег успеха на пријемном испиту, изнела пример дискриминације Рома упркос доказаном успеху. Дискриминација се огледала и у понашању, ставу, речнику особа према њој као мајци и њеном детету, која је после и призната кроз прихватање резултата пријемног испита од управе школе као стварна (после интервенције из удружења Рома).

Миланка Радуловић је изнела свој пример тешкоћа у проналажењу запослења после првог отказа. У њеном животу је дуго трајао период ражења новог запослења, уз посебну дискриминацију када препознају да је из удаљене средине, што се чује кроз њен говор.

Светлана Срзентић, особа с инвалидитетом и мајка двоје деце. Ради у једном кол центру, и кроз разговоре с особама с инвалидитетом је установила да њих нико не обилази или се о њима не стара на примерен начин. Улога центра за социјални рад би била у бољем контакту с тим особама и њиховим породицама. Предлаже и израду социјалних карата и базе података која би те особе учинила видљивим. Пример особа слепих које живе саме, или лакших психичких болесника који живе с породицама не добијају подршку геронтодомаћица. У раду с особама с инавалдитетом треба да учествују управо људи с инвалидитетом које својим примером могу да другима пруже подршку и осдтицај, али и да им својим разумевањем помогну да лакше остваре своја права. Чак и особе с прекомерном мсом трпе дискриминацију код лекара због непримерено подешене дијагностичке опреме, медицинске опреме, али и става лекара који и сами показују неразумевање.

Ирена Ракић из Одељења за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа с инвалидитетом у Националној служби за запошљавање, наводи да постоји Завод за професионалну рехабилитацију што доста унапређује стручност у процењивању, али су бирократске препреке и даље присутне. Пореска управа и други државни органи имају проблема у тумачењу закона и прописа у утврђивању ко је и по којим основама класификован као особа с инвалидитетом.

Председница Удружења особа са инвалидитетом Београд Гордана Пушара је навела да предузећа треба „да крену путем „ЈКП Београд пута“ и да отворе своја врата, да запосле особе с инвалидитетом. Она каже да је порука скупа да **особама с инвалидитетом треба дати шансу,** и додаје: „**Ми смо део друштва и можемо да радимо**“.

*****

(КРАЈ)